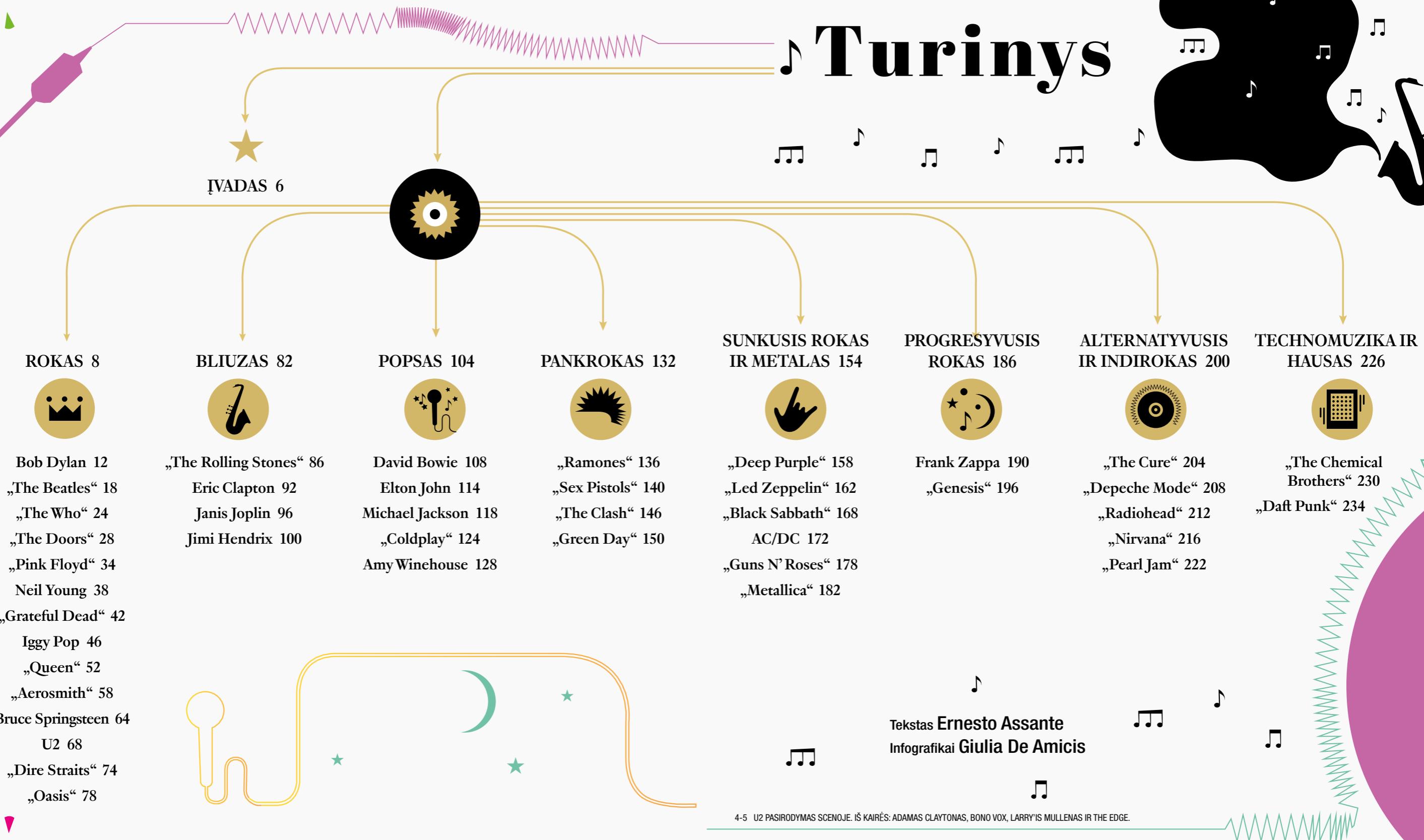

♪ Turinys

Rokas

Pamėginkite įsivaizduoti gyvenimą be roko muzikos. Kas tai būtų per gyvenimas? Kokia bedugnė tyla žiojėtų visų pasaulio rokerių širdyse? Jeigu rokas rytoj pradintų, gyvenimas nebetektu prasmės, ne todėl, kad aistrulai nesugebėtų klausytis kitokios muzikos, bet todėl, kad gyvenimas prarastų vieną svarbiausių savo bičiulių ir palydovų. Jeigu Springsteenas nemeluoja, mes „gimė bėgti“*, o taip galime daryti tik tikėdami, kad ateitis bus geresnė už dabartį ir kad už kiekvieno kampo gali tykoti ne tik staigmena, bet ir nepaprasti pojūčiai. Būtent tai reiškia išgyventi roką. Tačiau labai svarbu nepainioti „mūsų“ su „jais“. „Jie“ klausosi popso ir nė nesusimastydami patenkinti pagal jį šoka – ir vis dar kliaudingai mano, kad daina negali pakeisti gyvenimo. Bet mes, dievinantys roką, puikiai žinome, kad galbūt būtent kita daina pastūmės mus atliki milžinišką šuolį į priekį, pakeisti kryptį, atrasti naują svajonę. Daina gali mus jkvępti perskaityti knygą ar pažiūrėti filmą, kurio nesame nė girdėjė, atrasti veikėjų ar istoriją, nutolusią nuo mūsų per ištisus pasaulius. Mažų mažiausiai ji pakeis dieną.

Kaip pranešti pasauliui, kad tu – tikras rokeris? Na, egzistuoja tam tikri drabužiai, šukuosena ir manieros, nors ir tie, kurie neturi nieko ar beveik nieko bendro su roku, irgi taip rengiasi ar šukojosi. Be abejonių, juodi auliniai batai ir odinė striukė vis dar neišėjo iš mados. Džinsai ir marškinėliai tiesiog privalomi. Bet negalima apie knygą spresti iš viršelio. Trečiojo tūkstantmečio rokas neapsieina be savo muzikos ir MP3 grotuvo ar išmaniojo telefono, prijungto prie debesijos serverio ir sugrūsto į senų džinsų kišenę. Žvilgantis motociklas arba klasikinis automobilis nuleidžiamu stogu – visai nieko, bet jokiui būdu ne privaloma. Kad ir kokia transporto priemone keliaujate, ji šiuksčia negali

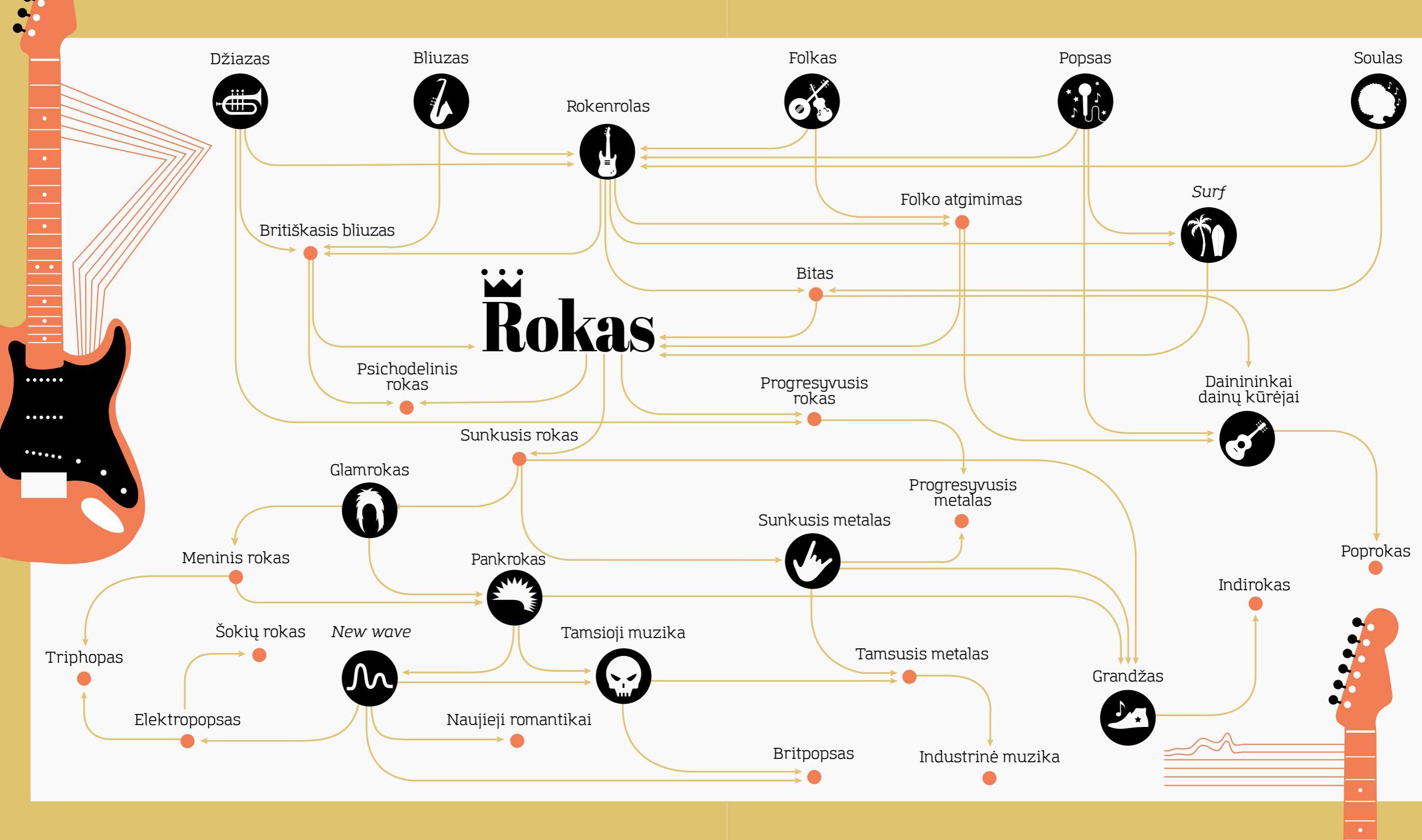
apsieiti be stereosistemos, kuri vestų iš proto kaskart, kai suskamba grupės „The Who“ daina *Won't Get Fooled Again* arba „Foo Fighters“ – *The Pretender*. Kaip ten bebūtų, nėra jokių konkretių taisyklių, kokiais drabužiais reikėtų rengtis, o galbūt niekada ir nebuvu. Bet iki XX a. devintojo dešimtmečio rokerių etiketas reikalavo, kad tavo šukuosena atspindėtų to laikotarpio grupių ir atlikėjų madas. Vis tik šiandien žanrai ir stilai yra tokie laisvi, taip lengvai maišosi tarpusavyje, kad šokių muzikos gerbėjai gali nešioti radikalų panko šukuoseną. Viena aišku – plaukai turi būti ilgi, tačiau ne per ilgi, o kaklaraištis, jeigu jau apskritai jo reikia, privalo būti siauras.

Kai kas gali pamanyti, kad visa tai téra jaunuolių reikalus, nes pagal prigimtį rokas visada buvo maištaujančio jaunimo muzika. Tai tiesa, bet tik iš dalies: net ir sulaukę garbingesnio amžiaus galime būti rokeriai „viduje“ ir numoti ranka į „išorę“. Žinoma, „normalūs“ drabužiai ir šukuosenos iš pažiūros paverčia mus tokiais

kaip visi, bet mūsų širdys garantuotai plaka pagal kitokį ritmą. Tie, kurie, skaičiuojant kalendoriniais metais, visai neseniai buvo jauni, vis dar gali gyventi rokerio gyvenimą. Nebūtina kristi į akis; pirmenybė veikiau teikiama staigmenos elementui, galingai galvos kratymų iš visų jégų dozei. Toks gyvenimo būdas neatsiejamas nuo draugų kompanijos (dar vadinamos grupe), ir nors dienos niekuo nesiskiria nuo „teisingų pasaulio piliečių“ dienų, vakarai leidžiami koncertų salėse.

Verta pastebeti, kad rokerių gyvenimo būdas nėra vien tik nesibaigianti nostalgija. Nors „The Beatles“, „Rolling Stones“, Jimis Hendrixas, Bobas Dylanas, „The Doors“, „Cream“ ir visi kiti yra neatsiejama rokerio kasdienės mitybos dalis, tikrieji „rokenrolo įkaitai“, kaip sakė Springsteenas, klauso begalinio naujos muzikos srauto ir kasdien ieško joje jausmo, derančio su šiais laikais. Ir kol neužmiršome, aiškiai pabrėžkime, ypač vyresniajai kartai, kad tikri rokeriai niekada neišeina į pensiją.

* Aliuzija į Bruce'o Springsteeno dainą *Born to Run*. (Čia ir toliau – vert. past.)

Bob Dylan

Mėgti Bobo Dylano meną reiškia mėgti viską, kas su juo susiję: jo tekstu, poeziją jo dainose, jo muziką, tą pasakišką ryšį tarp to, ką jis pasako, bei kaip jis tai pasako ir, be abejonių, jo įvaizdį bei daugybę asmenybių.

Tačiau žinant, koks jis svarbus ir mylimas, kaip toli rezonavo jo kūryba XX amžiuje ir kokiui populiarumu jis mégaujasi, neįtikėtina, kad tiek mažai žinoma apie patį Dylaną. Viskas, ką turime, tai skurdūs informacijos trupinėliai, kurių skirtingomis versijomis jis pats pasidalijo sauželėje duotų interviu ar fragmentiškoje biografijoje. Žmonės jau daugiau nei penkiasdešimt metų kalba ir pasakoja apie Dylaną turėdami labai nedaug užuominų, kas jis per vienas. Dėka Jakobo Dylano, kuris atrodo kaip iš akies luntas poetas jaunystėje ir yra „The Wallflowers“ vokalistas, žinome, kad Bobas turi sūnų (tiesą sakant, jis turi šešis vaikus, keturis iš jų su pirmaja žmona Sara). Iš dviejų biografijų (Howardo Souneso *Down the Highway: the Life of Bob Dylan* ir legendinės Anthony'io Scaduto knygos, kuri vėliau buvo kelis kartus atnaujinta) žinome, kad iki 1992 metų Dylanas turėjo antrą žmoną, Carol, su kuria susilaukė Desireé (dabar trisdešimt dvejų*), ir kad jis visiškas vienišius, išprotėjės dėl privatumo. „Jis vaikštinėja vienas. Nuo scenos nulipa vienas. Dainas rašo vienas. Jis gyvena pats sau. Prieš nieką nekeliaklupsčiauja. Jam nereikia, kad kas nors kažką dėl jo darytų“, – štai ką apie Dylaną pasakė jo buvusi mergina Carlone Childs. Ši citata pateko į Souneso biografiją, kuri šiek tiek išsklaido Dylaną gaubiančias paslaptis, tačiau, žinoma, pats atlikėjas prie jos rašymo neprisidėjo. Galbūt geriausia pasikliauti tuo, ką pats Dylanas papasakojo savo biografijoje *Chronicles* – įspūdingame muzikinės literatūros kūrinyje, kurį privalo perskaityti visi muzikos gerbėjai.

Neįmanoma išvardyti visų jo pasiekimų. Pakaks pasakyti, kad jo albumų kopijų parduota per 100 milijonų. Jis laimėjo vienuoliuką „Grammy“ apdovanojimų, „Auksinį gaublį“ ir „Oskarą“. Sulaukė išskirtinio 2008 metų Pulitzerio premijos komisijos paminėjimo už „reikšmingą įtaką populiarajai muzikai ir Amerikos kultūrai, paženklintą išskirtinės poetinės jėgos lyriņų kompozicijų“, o 2012-aisiais Barackas Obama jam įteikė Prezidento laisvės medalį. 2016 metais Bobas Dylanas gavo Nobelio literatūros premiją „už naujos poetinės išraiškos didžiojoje Amerikos dainavimo tradicijoje sukūrimą“. Roko muzikos istorija ilga, ir nuo pat Elvio dienų XX amžiaus šeštajame dešimtmetyje iki mūsų laikų daugelis prisdėjo prie šio žanro evoliucijos svarbiais darbais.

* Knyga rašyta 2018-aisiais, o anglų kalba pasirodė 2019 metais.

Bet nė vienam nepavyko padaryti to, ką padarė Dylanas; niekas niekada nepasižymėjo tokiu gyvybingumu, jėga, originalumu ir išdidumu kaip Bobas Dylanas ir nesugebėjo šių savybių išlaikyti. Nors jo aktyvi karjera tęsiasi jau daugiau nei penkiasdešimt metų, šlovė ir populiarumas dėl to nė kiek nesumenko. Anaipolt, atrodo, kad šiandien Dylanas mėgaujas vienu įdomiausiu ir sėkmingiausiu savo ilgos muzikinės kelionės etapu. Jis ir vėl atsiduria populariausiu dainų sąrašu viršunėse, pelno vieną apdovanojimą po kito ir tebedaro įtaką jaunosioms atlikėjų-kūrėjų kartoms visame pasaulyje. Trumpai tariant, Dylanas įgijo antrajį (o gal net trečiąjį) kvėpavimą, vėl atlieka roko tévo vaidmenį, bet kartu demonstruoja gebėjimą įgarsinti muzikinę dabartį. Jo poetinis balsas nė kiek nesumenko, gebėjimas interpretuoti išsaugo triskart, o legendinis viešumos vengimas tapo norma. Dėl visų šių savybių jam lengva rasti ryšį su jaunosios roko muzikos kartos gerbėjais, bendradarbiauti su pasaulinio garso kūrėjais, rašyti dainas, kurios skamba kartu ir naujoviškai bei šviežiai, ir pažįstamai. Kitaip tariant, jis – paskutinis dainų kūrėjas pankas ir pirmasis romantikas.

Dylanas kaip menininkas nepasižymi nostalgija praečiai, kaip liudija jo koncertai – koncertai, kuriuose jis be paliovos iš naujo interpretuoja ir keičia savo repertuarą, kad šis išliktų aktualus ir neatsiejamas nuo dabarties.

Muzikantas pasirūpina, kad senų jo dainų neužklotų dulkių sluoksnis, net „laiko palytėta“ klasika neatrodė pradėjusi rūdyti, ar tai būtų *Like a Rolling Stone*, ar *Mr. Tambourine Man*. Galbūt rokas keičiasi, gal naujos žvaigždės atrodo geriau ar parduoda milijonus įrašų, tačiau Bobo Dylano albumai nesensta ir toliau išlieka nepakeičiami ieškantiems puikiai sukomponuotų dainų ar didingos poezijos.

14–15 BOBAS DYLANAS ANT SCENOS 1965 METŲ NIUPORTO FESTIVALYJE – TAIS METAIS, KAI „PRISIJUNGĖ PRIE ELEKTROS“.

Bob Dylan

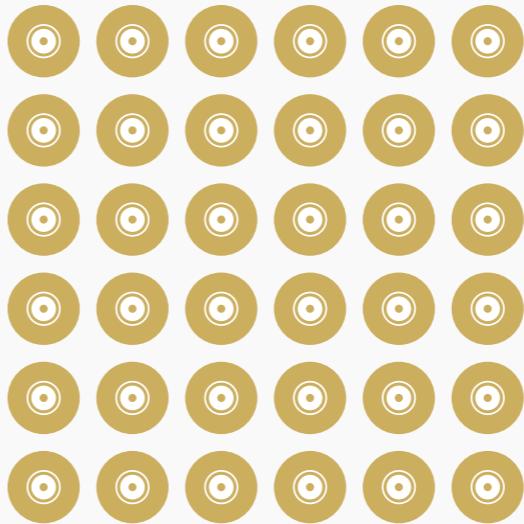

5 000

1962 m. pasirodžiusio jo pirmojo albumo tiražas.

6 216

Tiek kartų iki šiol gyvuose koncertuose sugrota daina *Highway 61 Revisited*.

36

Iki šiol išrašytų studijinių albumų skaičius*.

8

Laimėta „Grammy“ apdovanojimų**.

1941

Dulute, Minesotoje, gimsta Robertas Allenas Zimmermanas (pseudonimas Bobas Dylanas).

1960

Jis atsisako savo vardo ir pavardės ir tampa Elstonu Gunnu.

1963

Dylanas su Joan Baez dainuoja Martino Lutherio Kingo žygiję į Vašingtoną.

1964

Dylanas supažindina bitlus su marihuana.

1965

Niuperto festivalio koncerte prasideda Dylano „elektrinė era“.

1966

Po motociklo avarijos Dylanas liaujasi koncertavės.

1978

Dylanas režisuoja filmą *Renaldo & Clara*.

1985

Dylanas pasirodo „Live Aid“ labdaros konerte kartu su Keithu Richardsu ir Ronnie'iu Woodu.

1988

Prasideda Nesibaigiantis turas. Iki 2007 metų Dylanas jau buvo sugrojės 2 tūkst. koncertų***.

2016

Dylanas apdovanojamas Nobelio literatūros premija (pirmasis roko muzikantas, gavęs šį apdovanojimą).

6:09

Dainos *Like a Rolling Stone*, kuria 1965 m. prasidėjo Dylano „elektrinės gitaros era“, trukmė.

3 0 +

„Krikščioniškojo periodo“ albumai (1979-1981 m.: *Slow Train Coming*, *Saved ir Shot of Love*).

0

Tiek Dylano dainų užėmė pirmają vietą JAV singlų topuose.

Pink Floyd

Ar galima gyventi be „Pink Floyd“? Turbūt, kad taip, bet gyvenimas nuo to tikrai nebus geresnis. Šios grupės muzika ir kūryba paliečia kiekvieną iš mūsų, pasakoja mums apie mus pačius. Rogeris Watersas, Davidas Gilmouras, Rickas Wrightas ir Nickas Masonas labiau nei bet kuri kita šiuolaikinės „populiariosios“ muzikos grupė leidosi į žmogaus egzistencijos gelmes ir dėl savo įžvalgų amžiams paveikė koletyvinę vaizduotę per nemiršančius kūrinius, kurie ir šiandien išlieka aktualūs bei jaudinantys.

Nebepamatysime „Pink Floyd“ koncertuojančių, bet galime klausytis jų muzikos – Rogerio Waterso solinių koncertų bei gastrolių ir ypač albumų, kuriuos grupė įrašė per savo nepaprastą karjerą. Klausytis „Pink Floyd“ – tai strimgalviai pasinerti į daugiauslę patirtį, kuri kartu yra ir kelionė laiku nuo pat ištakų iki dabarties. Šią kelionę sudaro įvairios žavingos hipotezės ir projektai, suliejantys praeitį su ateitim, Pompėją su Battersea elektrine*, psichodeliką su karu, Londono bito muzikos sceną su Thatcher Anglia ir paklaudinantys tarp unikalių dizaino studijos „Hipgnosis“ albumų viršelių ar grupės koncertų garsų. Tie diskai aprépia visą „Pink Floyd“ nuveiktą darbą, viską, kas pavertė grupę tokia svarbia XX amžiaus – ir net šiuolaikinės – kultūros dalimi.

* Elektrinė Londonė, kurios nuotrauka atsidūrė ant 1977 m. „Pink Floyd“ albumo „Animals“ viršelio.

Daugiau nei prieš penkiasdešimt metų, 1967-ųjų kovą, „Pink Floyd“ išleido savo pirmajį singlą *Arnold Lane*. Per tuos penkis dešimtmecius gimė ne vienas šiuolaikinės muzikos šedevras: *Atom Heart Mother*, *Ummagumma*, *Dark Side of the Moon*, *The Wall*. Per tuos metus grupė revoliucionavo koncerto koncepciją, pateikė išskirtinių vizualinių inovacijų, pasitelkė kiekvieną technologinį sprendimą, kurį tik galėjo pasitelkti, ir kūrė naujas šiuolaikinio meno taisykles.

Žinoma, viskas prasidėjo nuo Sydo Baretto, to iš lempos ištrūkusio džino, kuris rodė grupei kelią į priekį pradiniu bei esminiu jos gyvavimo etapu, kol prisijungė Gilmouras. Paskui sekė Waterso didingų kompozicijų ir teatriškų vizijų laikotarpis, o šį pakeitė Gilmouro ir Masono lyderystės era, pasibaigusi vos prieš kelerius metus. Mūsų pasaulis daug skolinges „Pink Floyd“ išradingumui, bet šiuolaikinė muzika skolininga dar daugiau, o XX amžius suvis daugiausia. Ši grupė atvėrė naujas duris, griovė sienas, išradinėjo pasaulius, jungė tai, kas akivaizdžiai paprasta, ir tai, kas kilnu, derino popsa ir avangardą, elektroniką ir balades, o viską vienijo Barretto astralinę kūryba, nenugincijamai autentiškas Gilmouro gitaros skambesys, rafinuotas ir tikslus Masono grojimas būgnais ir nepakartojama Waterso bei Wrighto subtilios elegancijos intuicija. Albumai *Dark Side of the Moon* ir *The Wall* yra ir amžinai bus šedevrai, be kurių būtų sunku net pabandyti įsivaizduoti, kas iki šiol buvo rokas ir kuo jis vis dar galiapti.

Pink Floyd

